ಬೊಂಬೆಬೀಡಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ. ಮಂಜುನಾಥ

ಬೊಂಬೆಬೀಡಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ. ಮಂಜನಾಥ

ಎಂ.ಎ., ಎಂ.ಫಿಲ್, ಪಿಎಚ್.ಡಿ.,

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಎಸ್.ಎಲ್.ಎನ್. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್

ನಂ.3437, 4ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, 9ನೇ ಅಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀನಗರ
ಬನಶಂಕರಿ 2ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು-28
ಮೊ : 9972129376

umeshnagamangala@gmail.com

ಬೊಂಬೆಬೀಡಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಲೇಖಕರ ವಿಳಾಸ : ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ. ಮಂಜುನಾಥ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಶ್ರೀ ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ
ಕಾಲೇಜು, ನಾಗಮಂಗಲ, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ
ಮೊ: 9844674004

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಎಸ್.ಎಲ್.ಎನ್. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್
ನಂ. 3437, 4ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, 9ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ,
ಶಾಸ್ತ್ರೀನಗರ ಬನಶಂಕರಿ 2ನೇ ಹಂತ
ಬೆಂಗಳೂರು-28 ಫೋನ್ : 9972129376

ಐಎಸ್‌ಬಿಎನ್ ನಂ. : 978–81–943186–5–1

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2019

ಕಾಗದ ಬಳಕೆ : 1/8 ಡೆಮ್ಮಿ

ಕಾಗದಬಳಕೆ : ೭೦ ಜಿ.ಎಸ್.ಎಂ. ಮ್ಯಾಪ್ಲಿಥೋ

ಪುಟಗಳು : xvi+252=268

ಹಕ್ಕುಗಳು : ಲೇಖಕರದು

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000

ಬೆಲೆ : ರೂ 200/

ಮುಖ ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸಹನಾ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು 9342196255

ಮುದ್ರಣ : ಓಂಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಪೀಠಿಕೆ 02

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ : 05–86

- ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ
- ಜೈನ ಧರ್ಮ
- ಶೈವ ಧರ್ಮ
- ಲಕುಲೀಶ – ಪಾಶುಪತ ಪಂಥ
- ಕಾಪಾಲಿಕ ಪಂಥ
- ನಾಥ ಪಂಥ
- ಕಾಳಾಮುಖ ಪಂಥ
- ಸೌರ ಮತ
- ಗಾಣಪತ್ಯ
- ಶಾಕ್ತ ಮತ
- ಮಾತೃದೇವತಾರಾಧನೆ / ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು
- ರಾವಣನ ಆರಾಧನೆ
- ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ
- ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ
- ಮಾಧ್ವ ಪಂಥ

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯಗಳು : 86–180

- ಇಗ್ಗಲೂರಿನ ಶಂಭುಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಇಗ್ಗಲೂರಿನ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಉಜ್ಜನಹಳ್ಳಿಯ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಾಲಯ
- ಕನ್ನಮಂಗಲದ ಮಾಧವರಾಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಕೂಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಮಂಗಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಕೂಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಚೆಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಾಲಯ
- ಕೂಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ರಾಮದೇವರ ದೇವಾಲಯ
- ಕೂರಣಗೆರೆ ಬೆಟ್ಟದ ಕಂಬದ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಕೃಷ್ಣಾಪುರದ ಅಂಕಕಾರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಕೋಡಂಬಳ್ಳಿಯ ಮಳಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಚಕ್ಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ತಿರುಮಲ ದೇವಾಲಯ
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ನೀಲಕಂಠೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ವರದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯ
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಯ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಾಲಯ
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯ
- ಚಿಕ್ಕಮಳೂರಿನ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಚಿಕ್ಕಮಳೂರಿನ ವೇಣುಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ದೊಡ್ಡಮಳೂರಿನ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ದೊಡ್ಡಮಳೂರಿನ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

- ದೊಡ್ಡಮಳೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವಾಲಯ
- ದೊಡ್ಡಮಳೂರಿನ ಗದ್ದೆಚೆಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಾಲಯ
- ದೇವರಹಳ್ಳಿಯ ಬೀರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ದೇವರಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಸಂಜೀವರಾಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ನೀಲಸಂದ್ರದ ಕಾಲಭೈರವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ನೆರಳೂರಿನ ವೈದ್ಯನಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಪಟ್ಲು ಗ್ರಾಮದ ಚನ್ನಿಗರಾಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಬೇವೂರಿನ ಸಿದ್ದರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಬೇವೂರಿನ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಬೇವೂರಿನ ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯ
- ಬೇವೂರಿನ ತಿರುಮಲ ದೇವಾಲಯ
- ಬೈರಾಪಟ್ಣದ ಜನಾರ್ಧನಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಮಳೂರುಪಟ್ಣ ಗ್ರಾಮದ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಮಳೂರುಪಟ್ಣದ ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯ
- ಮಳೂರುಪಟ್ಣ ಗ್ರಾಮದ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಮಳೂರುಪಟ್ಣಣದ ವರದರಾಜ ದೇವಾಲಯ
- ಮಂಗಾಡಹಳ್ಳಿಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಮಂಗಾಡಹಳ್ಳಿಯ ತೊರೆತಿಮ್ಮಪ್ಪ ದೇವಾಲಯ
- ಮಾಕಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯ
- ಮಾಕಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಬೊಮ್ಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಮಾರ್ಚನಹಳ್ಳಿಯ ತಿರುಮಲ ದೇವಾಲಯ
- ಮಾಗೇನಹಳ್ಳಿಯ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

- ಮೆಣಸಿಗನಹಳ್ಳಿಯ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಯಲಿಯೂರಿನ ಚೂಡನಾಥ ದೇವಾಲಯ
- ಸಿಂಗರಾಜಪುರದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯ
- ಸುಳ್ಳೇರಿಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ
- ಸೋಗಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಹರೂರಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಹಾರೋಕೊಪ್ಪದ ಭೈರವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಹೊಂಗನೂರಿನ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಹೊಂಗನೂರಿನ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ

ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳು 180–208

- ಶಿವಲಿಂಗ
- ನಂದಿ
- ತ್ರೈಪುರುಷ
- ಚಂಡೇಶ / ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ
- ಲಕುಲೀಶ
- ಕಾಲಭೈರವ
- ನಾಥಪಂಥದ ಯತಿ
- ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ
- ಸೂರ್ಯ
- ಗಣಪತಿ
- ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾ ಶಿಲ್ಪಗಳು
- ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ

- ದುರ್ಗಿ / ವಿಷ್ಣುದುರ್ಗಾ
- ವಿಷ್ಣು
- ಶ್ರೀನಿವಾಸ / ತಿಮ್ಮಪ್ಪ
- ವರದರಾಜ
- ನಾರಾಯಣ
- ಚನ್ನಿಗರಾಯ / ಚನ್ನಕೇಶವ
- ಮಾಧವರಾಯ
- ನರಸಿಂಹ
- ಆಂಜನೇಯ
- ವೀರಭದ್ರ
- ಭದ್ರಕಾಳಿ
- ರಾವಳೇ(ಣೇ)ಶ್ವರ

ಜೈನ ಶಿಲ್ಪಗಳು : 209–214

- ಅರೆತಿಪ್ಪೂರಿನ ಜೈನ ಅವಶೇಷಗಳು
- ಸವಣಪ್ಪಗುಡ್ಡದ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿ
- ಸುಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ
- ಸರ್ವಾಹ್ಣ ಯಕ್ಷ
- ಅಂಬಿಕಾ ಯಕ್ಷಿ
- ಕುಬೇರ ಯಕ್ಷ

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು 214

ಪರಾಮರ್ಶನಾ ಕೃತಿಗಳು 227

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು 231

ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನಂಬಿಕೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನದು. ವಿಶ್ವಾಸ ಫಲದಾಯಕ ಎಂಬಂತೆ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಇಂಬು ದೊರೆಯುವುದು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು, ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ನಮ್ಮ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳವೇ ದೇವಸ್ಥಾನ. 'ದೇ' ಎಂದರೆ ದೇಹವಿಲ್ಲದವನು, 'ವ' ಎಂದರೆ ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾದವನು, 'ರು' ಎಂದರೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಅನುಭಾವಿಗಳು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದೈವದ ಉಪಾಸನೆ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನ-ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದಗಳಿದ್ದರೂ, ದೇವರ ನಂಬಿಕೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮೀಯರಲ್ಲೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಆರಾಧನಾ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕಂಡುಬರುವ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನ, ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಕ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಪ್ರತೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

–ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ

ವಿಜಯ್ ರಾಂಪುರ
ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರು
ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ

9788194318651